

Om forsoning**En offiser og en gentleman***Av Gjermund Opsal, Røyse*

I en Aftenposten-kronikk nylig etterlyser professor Berge Furre «kraftfull tale» til støtte for NS-medlemmer som har brutt med fortiden, og for «NS-born og «tyskarborn» som hadde krav på omsorg istadenfor kulde og mishandling». – Han mener statsministre, biskoper og formenn for N.A.F./NHO har forsømt seg, og spør om vi egentlig er et uforsonlig folk. Berge Furre analyserer problemene på en sympatisk måte, og vedgår feil han selv mener å ha gjort overfor tidligere landssvikere.

I denne sammenhengen kan sluttordene fra en landssvikfange i en bok om den legendariske sjefen for den norske flyskolen i Canada, oberst Ole Reistad, ha en viss interesse. Boken er skrevet av Edvard Omholt-Jensen, og tittelen er «The Spirit of Little Norway»:

«Under eiendommelige omstendigheter var det jeg traff oberst Ole Reistad på Bardufoss flystasjon, hvor han var øverste sjef. Vi var 50 landssvikfanger som en knakende kald februar-kveld kom til Bardufoss flystasjon for å utføre diverse arbeid for flystasjonen der. (...) Vi kom fra fengslers og fangeleirers åndsfortærende, ørkesløse og uhyggelige tilværelse. Våre sinn var fylt av bitterhet og sorger over så meget.»

Landssvikeren skriver deretter om oberst Reistads vennlighet og hjelpsomhet. Fangene fikk varme klær, god forpleining, og de ble satt til å arbeide i sitt fag. De ble vist utstrakt tillit, hadde etter omstendighetene stor frihet. Til gjengjeld ble fangene innbyrdes enige om å yte sitt beste. Ja, landssvikeren skriver at de likte å utføre samfunnsgavnlig arbeid for Luftkommando Nord. Det var en oppmuntrende opplevelse når oberst Reistad av og til inpsiserte deres arbeid. Han hadde et vennlig ord til overs for alle. Arbeidet

føltes under disse omstendigheter ikke som tvang. Derfor ble det også ytet meget godt arbeid. Da det ble avgjort at fangene skulle flytte sørover, kom oberst Reistad og holdt en tale for dem og takket for godt utført arbeid. Han sa blant annet: «Det er meget mer som binder oss nordmenn sammen enn som skiller oss.» Til slutt skriver fangen følgende:

«Oberst Reistads forståelsesfulle og humanitære opptreden overfor ulykkelig stilte landsmenn, vil bli erindret i kjærlighet og takknemlighet.»

Slik virket han på omgivelsene, den mannen som foresto utdannelsen av hundrevis av norske ungdommer til luft- og bakketjeneste for det norske flyvåpen under krigen. Oberst Ole Reistad var antagelig, med sin strålende personlighet, den mest beundrede nordmann i etterkrigstiden. Da han døde så altfor tidlig i desember 1949, bøyde alle nordmenn seg i sorg. Blant dem minst 50 landssvikere ...